

Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου**Ενότητα 4η: ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ****2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ με ΚΕΙΜΕΝΑ**

Διάβασε προσεκτικά τα παρακάτω κείμενα και προσπάθησε να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

☞ Τις απαντήσεις των ερωτημάτων θα τις γράψεις σε ένα καινούριο δικό σου έγγραφο. Όπου χρειάζεται να αξιοποιήσεις στοιχεία των κειμένων, μπορείς να κάνεις Αντιγραφή+Επικόλληση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο**Λένα Διβάνη, Σε είδα να διαλύεσαι, Ευρώπη (διασκευασμένο απόσπασμα)**

1. Σύμφωνα με την έρευνα του ευρωβαρόμετρου του 2013, οι Ευρωπαίοι και ειδικά των φτωχότερων κρατών νιώθουν πως η Ευρώπη δεν τους ακούει. Νιώθουν πως η ψήφος τους δεν μετράει. Δεν πιστεύουν πως αντιμετωπίζεται σωστά η κρίση, ότι δεν είναι εξασφαλισμένη ούτε η ειρήνη, ούτε η ελεύθερη κυκλοφορία, τα δικαιώματα εξανεμίζονται –ο κόπος αιώνων-. Κανείς δεν νιώθει Ευρωπαίος πια. Δεν βλέπουμε για ποιο λόγο να ανήκουμε σ' αυτήν την ένωση που δεν είναι και τόσο ένωση, αφού γίναμε δύο στρατόπεδα. Οι πολίτες των πλουσίων χωρών που «βαρέθηκαν να δίνουν τα λεφτά τους στους αχάριστους φτωχούς» και κοιτάνε την πάρτη τους. Και οι φτωχοί που «βαρέθηκαν την περιφρόνηση και την αδηφαγία¹ των πλουσίων» φορτωμένοι προσφυγικά βάρη, χρέη και αμηχανία. Νιώθουμε όλοι ότι μας κορόιδεψαν.
2. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, σαν τους επιβάτες του Τιτανικού, πίστευαν ότι θα λειτουργήσει για πάντα το μοντέλο «διεκδικώ για λογαριασμό μου ό,τι καλό γίνεται από την Ευρώπη και ταυτόχρονα της καταλογίζω όλες τις καυτές πατάτες». Αυτό απλούστατα κατέληξε στην αποσάθρωση² της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Δεν ανήκουμε στην ίδια οικογένεια, δεν μας έκαναν να το εμπεδώσουμε αυτό. Άρα γιατί να νοιαστούμε που η Ελλάδα πνίγεται από τα χρέη και τις προσφυγικές ροές; Γιατί να ανησυχώ εγώ ο Ολλανδός που αιμορραγεί η Ελλάδα από τα νιάτα της για τρίτη φορά μέσα στα τελευταία 100 χρόνια; (150.000 χιλιάδες πτυχιούχοι και διδάκτορες έφυγαν τα τελευταία χρόνια από τον τόπο τους χωρίς προοπτικές επιστροφής).
3. Το έχω πει πολλές φορές και θα το ξαναπώ: το μόνο πρόγραμμα που πραγματικά δούλεψε 100% για το δυνάμωμα και τον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι το πρόγραμμα Έρασμος. Τα παιδιά στριφογυρίζουν στα ευρωπαϊκά

¹ **αδηφαγία (η):** η χωρίς όρια πολυφαγία, (μτφ.) πολύ μεγάλη απληστία

² **αποσάθρωση (η):** η καταστροφή των θεμελίων των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών

πανεπιστήμια, ανασαίνουν τον αέρα αυτού που γεννιέται, καταλαβαίνουν πίνοντας μπύρα ή κάνοντας μια εργασία μαζί ότι ο Γάλλος, ο Γερμανός, ο Πορτογάλος είναι ένας σαν κι αυτούς: μοιραζόμαστε τις ίδιες αξίες, μας περιμένει κοινό μέλλον για το οποίο οφείλουμε να δουλέψουμε όλοι μαζί. Αυτά τα παιδιά, που βγαίνουν τώρα στην επαγγελματική πιάτσα με δυσμενέστερες εργασιακές συνθήκες, αυτά πρέπει να μην αποξενωθούν, πρέπει να στηρίζουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα αν θέλουμε να συνεχίσει να υπάρχει η Ευρώπη. Εκατοντάδες χιλιάδες ηλίθια προγράμματα έχουν χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ, άχρηστα σαπίζουν σε συρτάρια αντί να δοθούν κονδύλια που θα δώσουν στα νιάτα μια αίσθηση ενότητας, αδελφότητας και κυρίως μέλλοντος. Γιατί τώρα το μόνο που βλέπουν είναι ο ανταγωνισμός των πολυεθνικών, ποια θα υπονομεύσει περισσότερο τα εργασιακά τους δικαιώματα για όσους έχουν δουλειά, γιατί οι περισσότεροι στέλνουν δεκάδες βιογραφικά, βλέποντας τις μέρες και τη ζωή τους να περνάει απελπισμένοι, βλέποντας ότι έγιναν αναλώσιμοι.

4. Και αντί να εγερθούμε τώρα που η οικονομική κρίση και το Προσφυγικό είναι τα δύο τσουνάμια που μπορεί να μας πνίξουν, οι μικροί κλαιγόμαστε και οι μεγάλοι αδιαφορούν. Και η Ευρώπη μόνη της διαλύεται, αφού υπονομεύτηκε τόσο η ευρωπαϊκή ταυτότητα. Το αποτέλεσμα είναι πως ούτε να ψηφίσουν δεν θέλουν πια οι Ευρωπαίοι. Γιατί να ψηφίσουν; Μήπως ελέγχει τίποτα η ψήφος; Ξέρουν εξ ενστίκτου ότι μια μικρή ομάδα τεχνοκρατών³ που υπερασπίζονται το χρήμα παίρνουν εν ψυχρώ αποφάσεις, διαισθάνονται ότι οι εκλογές είναι κάπως διακοσμητικές. Ε, λοιπόν δεν πάνε.
5. Οι μόνοι που πάνε είναι οι εχθροί της Ευρώπης, οι λεπενιστές⁴ και οι φαρατζιστές⁵ και οι χρυσαυγίτες και το μαύρο όλης της ηπείρου. Αυτοί πάνε γιατί θέλουν κάτι με πάθος και γι' αυτό, ξέρετε, είναι επικίνδυνοι. Στα μαθήματα δημιουργικής γραφής λέμε στους μαθητές μας πως ο ήρωας που θέλει κάτι, αυτός μαγνητίζει όλα τα βλέμματα ακόμα κι αν είναι κάθαρμο. Ε, λοιπόν οι μόνοι που θέλουν κάτι και μαγνητίζουν τα 18χρονα είναι τα καθάρματα. Γιατί αυτό το κάτι είναι ακραίο, επικίνδυνο αλλά καινούριο απέναντι σ' αυτό που σαπίζει. Γι' αυτό κατάφεραν και επέβαλαν την ατζέντα⁶ τους. Η υπόλοιπη Ευρώπη αναδιπλώνεται⁷, παίρνει πίσω και τα μεγαλύτερα δώρα της πια, τα ανθρώπινα δικαιώματα,

³ **τεχνοκράτης (ο):** ο ανώτερος διοικητικός υπάλληλος, ο ειδικός επιστήμονας ή πολιτικός, ο οποίος ασκεί το λειτούργημά του με γνώμονα τις υπαρκτές οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις, χωρίς να προτάσσει ως κριτήριο τις συνέπειες των επιλογών του για τον ανθρώπινο παράγοντα.

⁴ **Λεπενιστές (οι):** οι οπαδοί της Μαρί Λεπέν, ηγέτιδας του ακροδεξιού γαλλικού κόμματος

⁵ **Φαρατζιστές (οι):** οι οπαδοί του Φάρατζ, πρώην ηγέτη του αγγλικού ακροδεξιού κόμματος που πρωτοστάτησε στην έξοδο της χώρας του από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνέχεια παραιτήθηκε

⁶ **ατζέντα (η):** (μτφ.) ο κατάλογος θεμάτων για συζήτηση σε μία διάσκεψη, συνάντηση πολιτικών κτλ.

⁷ **αναδιπλώνομαι:** (μτφ.) γίνομαι διαλλακτικός, παρουσιάζω σημεία συμβιβασμού, προσέγγισης ή αλλαγής στάσης

αναλώνεται σε ομορτυνισμούς⁸, ένα δειλό βήμα μπρος, δύο βήματα πίσω. Η εικόνα της Ευρώπης είναι πια ΜΑΤ που δέρνουν διαδηλωτές ακόμα και στην καρδιά της, τις Βρυξέλλες, είναι τείχη που υψώνονται αφήνοντας ικέτες τους κατατρεγμένους απ' έξω –ποιον μπορεί να εμπνεύσει αυτό-; Η Ευρώπη κάθεται και βλέπει τον εαυτό της να ξηλώνεται σαν πουλόβερ. Ή όπως θα έλεγε ο Seamus Heany, «ρίχνει μόνο κάτι λίγες αστραπές, ενώ αυτό που χρειάζεται είναι ένας κομήτης».

3 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016, Πηγή: Protagon.gr

<https://www.protagon.gr/apopseis/blogs/se-eida-na-dialyesai-evrwpi-44341070578>

A) Με βάση το παραπάνω κείμενο μπορείς να υποστηρίξεις τις παρακάτω διατυπώσεις; Να σημειώσεις ένα **ΝΑΙ** ή ένα **ΟΧΙ** υπογραμμίζοντας τις σχετικές αναφορές από το κείμενο και σημειώνοντας δίπλα σε αυτές τον αντίστοιχο αριθμό.

1. Οι Ευρωπαίοι, των φτωχότερων κρατών κυρίως, νιώθουν μια έντονη δυσαρέσκεια απέναντι στην Ευρώπη.
2. Η υπονόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας οφείλεται στο γεγονός ότι οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις προσπαθούσαν να αποκομίσουν τα οφέλη της Ευρώπης, χωρίς παράλληλα να αναγνωρίζουν το μερίδιο ευθύνης τους στα φλέγοντα ζητήματα.
3. Η αδιαφορία κάποιων Ευρωπαίων για την κρίσιμη κατάσταση της Ελλάδας πηγάζει από το γεγονός ότι δεν έχουν κατανοήσει πως ανήκουμε στην ίδια οικογένεια.
4. Ένα από τα πολλά προγράμματα που συνέβαλαν στον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι το πρόγραμμα Έρασμος.
5. Η άρνηση πολλών Ευρωπαίων να ψηφίσουν οφείλεται στη γενικότερη αδιαφορία των πολιτών για τα κοινά.
6. Τα ακροδεξιά κόμματα καταφέρνουν να πείσουν τους νεαρούς πολίτες, γιατί υποστηρίζουν με πάθος τις απόψεις τους.
7. Οι εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των πολιτών για τη στάση της Ευρώπης αποτελούν πλέον συχνό φαινόμενο.

B) Να καταγράψεις εκείνα τα στοιχεία του κειμένου που δικαιολογούν τον **τίτλο** του. Πώς θα χαρακτήριζες τον τίτλο ως προς το είδος του;

Γ) Ποιος **κίνδυνος** επισημαίνεται στην τελευταία παράγραφο και σε ποιες **αιτίες** αποδίδεται; Να αναδιατυπώσεις τα σχετικά σημεία με δικά σου λόγια.

Δ) Να αποδώσεις με έναν **πλαγιότιτλο** το περιεχόμενο της 3ης παραγράφου.

⁸ **ομορτυνισμός (ο):** ο πολιτικός καιροσκοπισμός, η πολιτική προσαρμογή στις περιστάσεις ανάλογα με το συμφέρον, χωρίς ηθικούς φραγμούς

Ε) Να εντοπίσεις τις δυο **παρομοιώσεις** που υπάρχουν στη 2^η και στην 5^η παράγραφο και να εξηγήσεις σύντομα ποιες καταστάσεις περιγράφουν.

ΣΤ) Να εντοπίσεις στο κείμενο (5) πέντε φράσεις με **μεταφορική χρήση** του λόγου. Στη συνέχεια προσπάθησε να τις ξαναγράψεις, ώστε να εκφράζουν το ίδιο νόημα, αλλά **με κυριολεκτική χρήση του λόγου**.

Ζ) Προσπάθησε να εντοπίσεις μέσα στο κείμενο: 1) δύο προτάσεις που εκφράζουν γνώμη, άποψη και έχουν διαφορετικό τρόπο εισαγωγής, 2) μία ρητορική ερώτηση και μία πλάγια ερώτηση, 3) δύο βουλητικές προτάσεις.

Η) Ποιο είδος **σύνδεσης** (παρατακτική ή υποτακτική) κυριαρχεί μέσα στο κείμενο; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο [Περίπατος στην Ευρώπη] (από το Σχ. βιβλίο σ. 64)

Η Ευρώπη είναι σαν ένας κήπος που συγκεντρώνει τα πιο διαφορετικά λουλούδια, τα πιο αταίριαστα χρώματα. Κάθε φορά που περνούμε τα σύνορα μιας ευρωπαϊκής χώρας, αισθανόμαστε πως όλα αλλάζουν τριγύρω μας, όχι μόνο η γλώσσα και οι κοινωνικές συμβάσεις, μα κι ο αέρας που αναπνέουμε, κ' η ουσία της γης που πατούμε, κι ο χαρακτήρας των ανθρώπων που συναντούμε. Σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα αισθανόμαστε αμέσως μια ιδιαίτερη έκφραση, μοναδική και αμίμητη, μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία, ζωντανή και αεικίνητη, δημιούργημα της φύσης, των αιώνων και της ιδιοφυΐας ενός λαού.

Όταν, ύστερα από ένα ταξίδι, ξεδιπλώνουμε ένα χάρτη της Ευρώπης, ξαναζούμε με τον απλούστερο τρόπο αυτή την αίσθηση της βαθιάς αλλαγής που μας έδωσε η διάβαση των συνόρων. Η Ιταλία κυανή, η Γαλλία κόκκινη, η Βρετανία κίτρινη, η Γερμανία πράσινη. Η κάθε χώρα ξεχωρίζει από τις άλλες απότομα, βάνουσα ίσως. Αντιτάσσει στους γείτονες την ιδιαίτερη μορφή της, απλοϊκά, χοντρά, στις γενικές γραμμές της. Μπορούμε όμως να κοιτάξουμε αυτόν το χάρτη με το μικροσκόπιο και τότε διακρίνουμε πως η διαφοροποίηση συνεχίζεται στο άπειρο. Μέσα σε κάθε χώρα της Ευρώπης υπάρχουν πολλές μικρές χώρες, η καθεμιά με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της που ξεχωρίζει καθαρά από τη φυσιογνωμία του γείτονα. Κάθε επαρχία μιας ευρωπαϊκής χώρας έχει κάτι δικό της να μας πει, κάτι παλιό και κάτι σημερινό. Κάθε πόλη της Ευρώπης είναι σα μια ζωντανή γυναίκα που δε μοιάζει με καμιάν άλλη στον κόσμο, με το δικό της αέρα, με τα δικά της όνειρα, με τα δικά της πάθη. Είναι ένα πλάσμα μοναδικό, που δεν μπορεί να επαναληφθεί δύο φορές.

Η Ευρώπη είναι ένα σύμπλεγμα από άπειρες αντιθέσεις. Διαφορετικές και πολύ συχνά αντίθετες ψυχικές διαθέσεις γεννιούνται στο Βορρά και στη Μεσημβρία, στη Δύση και στην Ανατολή. Διαφορετικούς τρόπους του *αισθάνεσθαι* και του *σκέπτεσθαι*

εκδηλώνουν οι Λατίνοι, οι Αγγλοσάξονες, οι Γερμανοί, οι Σλάβοι. Δεν ακούει κανείς την ίδια μουσική στις όχθες του Δούναβη, του Σηκουάνα, του Τάμεση. [...]

Όταν περιπλανάται κανείς στα μονοπάτια και στα άλση του κήπου της Ευρώπης, παρατηρεί από κοντά τις διαφορές και τις αντιθέσεις και μπορεί να τις αναλύσει λεπτομερειακά. Του λείπει όμως η αίσθηση του συνόλου. Χρειάζεται, ύστερα από την αναλυτική εξέταση των διαφορών, να τολμήσουμε να κάνουμε ένα γύρο απάνω από τον κήπο με αεροπλάνο. [...]

Η Ευρώπη, μονάχα όταν την κοιτάζουμε από ψηλά, δείχνει όλη τη λαμπρότητά της. Όταν σηκωθεί το αεροπλάνο, και αποκτήσουμε προοπτική, και μπορέσουμε να αγκαλιάσουμε την ήπειρο με μια ματιά, αισθανόμαστε ξαφνικά την αρμονία του συνόλου. Οι τοπικές παραφωνίες ενώνονται σε μια ανώτερη συμφωνία, που δεν μπορεί να τη συλλάβει το αυτί του πεζοπόρου, γιατί συντελείται ψηλά. Οι άπειρες αντιθέσεις συγχωνεύονται σε μια ανώτερη σύνθεση.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Ελεύθερο πνεύμα*, εκδ. Ερμής, 1973

A) Το παραπάνω κείμενο είναι γραμμένο αρκετές δεκαετίες πριν από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁹. Ωστόσο, ο συγγραφέας δείχνει να συναισθάνεται την ύπαρξη μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας και μιλάει γι' αυτή με αγάπη και σεβασμό. Βρες λέξεις, φράσεις και σχήματα λόγου που φανερώνουν αυτή τη στάση του συγγραφέα απέναντι στην Ευρώπη.

B) Ποιες διαφορές ως προς το ύφος θα μπορούσες να εντοπίσεις ανάμεσα στα δύο κείμενα;

Γ) Τα δύο κείμενα απέχουν μεταξύ τους περίπου 90 χρόνια. Γιατί, κατά τη γνώμη σου, η εικόνα για την Ευρώπη είναι τόσο διαφορετική ανάμεσα στους συγγραφείς των κειμένων; Είναι μόνο θέμα χρονικής απόστασης; Η απάντησή σου να έχει την μορφή και το ύφος σύντομης προφορικής παρέμβασης στην τάξη.

⁹ Το Ελεύθερο Πνεύμα κυκλοφόρησε το Φθινόπωρο του 1929. Η έκδοση εκείνη, η μόνη έως σήμερα, έβγαινε με το ψευδώνυμο Ορέστης Διγενής ωστόσο, από τις πρώτες, κίολας, κριτικές όσες επροκάλεσε, εγνώσθηκε ότι ήταν έργο του Γιώργου Θεοτοκά. Ο Γ.Θ. ήταν τότε ακριβώς είκοσι τεσσάρων ετών κάποια άρθρα του και μελετήματά του είχαν κιόλας δημοσιευθεί σε ελληνικά φύλλα και περιοδικά του εσωτερικού και του εξωτερικού. **Το βιβλίο ερχόταν στην ώρα του για να εκφράσει την διάθεση μιας καινούριας γενιάς η οποία εδιαμορφωνόταν τότε, με ορθολογικό και πνευματικά διεθνιστικό προσανατολισμό. Για τούτο, μόλις εβγήκε, εχαρακτηρίσθηκε ως το μανιφέστο της γενεάς εκείνης.**